

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Кафедра терапії, реабілітації та морфології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мануальні техніки у фізичній терапії

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Освітня програма «Фізична терапія»

Спеціальність 227 Терапія та реабілітація

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні
кафедри терапії, реабілітації
та морфології
Протокол № 01 від “27”
серпня 2024 р.

Загальна інформація

Назва дисципліни	Розвиток комунікативних навиків фізичного терапевта
Викладач	Доцент Стобан Микола Петрович
Контактний телефон викладача	+3805054339182
E-mail викладача	lidia.sheremeta@pnu.edu.ua
Освітня програма	Фізична терапія
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС 90 год.
Спеціальність	227 Терапія та реабілітація
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультація, відпрацювання н\б та негативних оцінок	Четвер 16.30-18.00

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Мануальні техніки у фізичній терапії» є вибіркоким компонентом ОП «Фізична терапія» на другому (магістерському) освітньому рівні. Мануальна терапія, або лікування руками — вид терапії, спрямований на лікування кістково-м'язової системи, внутрішніх органів за допомогою системи діагностичних і мануальних прийомів, що включають функціональні суглобові блокади, гіпермобільність та регіонарний постуральний дисбаланс м'язів з метою відновлення біомеханіки (усунення контрактур, блокування тощо). Це найдавніша галузь медицини, яка була розвинена ще в цивілізаціях Єгипту, Індії та Стародавній Греції.

Зазвичай вона є складовою комплексного лікування, особливо у складних випадках та полягає в декількох основних методах впливу, серед яких необхідно виділити: мобілізацію (усунення функціональної блокади за допомогою повторення певних прийомів, які знижують напруження у м'язах і покращують кровотік); маніпуляцію (швидкі поштовхи в ділянці хребта, спрямовані на усунення напруження та функціональної блокади) і релаксацію (масаж і пасивне розтягування м'язів).

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою дисципліни є формування у здобувачів загальних та спеціальних компетентностей, володіння методикою мануальних методів і впливу на сегменти хребта, суглоби, м'язи та зв'язки для усунення зміщень та функціональних блоків у суглобах, зняття м'язових спазмів та больових відчуттів та застосування їх в комплексних програмах фізичної терапії. Вивчення дисципліни про застосування у фізичній терапії методик мануальної терапії передбачає знання біомеханіки суглобів і м'яких тканин, уміння контролювати навантаження мануальної терапії на тканин та їх реакцію.

Завдання дисципліни:

Вивчення теоретичних основ, а також засвоєння практичних навичок для додаткового практичного використання в практиці фізичного терапевта. Визначати ключові поняття мануальної медицини та її значення в системі медичної допомоги.

Викладач професор Шеремета Лідія Миколаївна.

Контактний телефон викладача +380505797464

E-mail викладача lidia.sheremeta@pnu.edu.ua

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

К. Здатність здійснювати професійну діяльність фізичного терапевта, розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної терапії.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності спеціальності (СК):

СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації компетентності спеціальності функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

СК 04. Здатність до роботи у реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня.

Програмні результати навчання(ПРН):

СКфт 01. Здатність розуміти клінічний та реабілітаційний діагноз пацієнта/ клієнта, перебіг захворювання і тактику лікування.

СКфт 06. Здатність провадити наукову діяльність у сфері фізичної терапії

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12 год	
Семінарські заняття/практичні, лабораторні		18 год	
Самостійна робота		60 год	
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
2	Терапія та реабілітація	1	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1. Мануальна медицина в історичному аспекті. Сучасні уявлення про мануальну терапію, та її значення в системі медичної допомоги.	2	2	10
2. Анатомічні, біомеханічні і фізіологічні основи мануальної терапії. Біомеханіка, як теоретична база мануальної медицини. Структурні і функціональні особливості сенсорних систем.	2	4	10
3. Діагностичні методи мануальної терапії. Загальні правила та принципи проведення мануальної діагностики. Поняття та структура мануального діагнозу. МРТ, КТ діагностика в мануальній терапії	2	2	10
4. Види та принципи лікувального впливу мануальної терапії. Технічні різновиди мануальної терапії. Застосування загальної та спеціальної техніки мануальної терапії	2	4	10
5. Особливості методики мануальної терапії у пацієнтів з ушкодженнями опорнорухового апарату	2	2	10
6. Особливості методики мануальної	2	4	10

терапії при захворюваннях периферичної та центральної нервових систем			
ЗАГАЛОМ	12	18	60

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів		
	Шкала оцінювання: національна та ECTS		
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
	90 – 100	A	відмінно
	80 – 89	B	добре
	70 – 79	C	
	60 – 69	D	задовільно
	50 – 59	E	
	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, на занятті та проектних робіт або ситуаційних задач. Терміни написання: денна форма – на занятті		
Практичні заняття	100 балів		
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 50 балів впродовж практичних занять (письмові роботи, усні відповіді)		
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форма складання: очна		

6. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Порядок та організація контролю знань студентів визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя
-----------------	---

	<p>Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf.</p>
Академічна доброчесність	<p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf. Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf.</p>
<p>7. Рекомендована література Базова</p>	
<p>1. Кашуба В.О. Біомеханіка просторової організації тіла людини: сучасні методи та засоби діагностики і відновлення порушень: монографія / В.О. Кашуба, Ю.А. Попадюха. К.: Центр учбової літератури, 2018. 768 с. 2. Кашуба В.А. Біомеханіка осанки: учебник для вузов / В. А. Кашуба. К.: Олімпійська література, 2003. 279 с. 3. Масаж загальний та самомасаж: підручник / Л.О. Вакуленко, Д.В. Вакуленко, О. В. Кутакова, Г. В. Прилуцька. Тернопіль: ТДМУ, 2018. 380 с.</p>	

4. Пастухова В.А. Анатомія опорно-рухового апарату: навчальний посібник для самостійної роботи ст-ів / В.А. Пастухова, Я.В. Зіневич. 2-е видання. К.: Олімпійська література, 2018. 152 с.
5. Реабілітаційний масаж: підручник / Л. О. Вакуленко [та ін.]. Тернопіль: ТДМУ "Укрмедкнига", 2018. 522 с.
6. Консервативне лікування переломів дистального метаепіфізу костей кисті / Тарасевич Т.Ю., Трубніков В.І. ActaBiomedicaScientifica. 2020 р. - № 5. С. 136-139.
7. Лікувально-реабілітаційний масаж: навчальний посібник / Д.В. Вакуленко, Л.О. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька. Медицина. – 2020. – 568с.
8. Томас Майер. Фасціальний реліз для структурного балансу. К.:В-во: Форс. 2020 – 320с.
9. Фізична культура та валеологія. Мішаров А.З., Камалетдінов С.Г., Харитонов В. І., Кубицький С.І. – Суми: ДЦНТІ, 2019. – 325 с.
10. Чорнокульський С.Т. Анатомія м'язів (міологія). Навчально-методичний посібник з анатомії людини. В-во: Книга-плюс. 2019 – 160с.

Додаткова

2. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: Підручник для студентів і лікарів / За заг. ред. В.М.Сокрута. – Львів, 2021. – 480 с.
Допоміжна:
3. Вовканич А.С. Вступ до фізичної реабілітації: навч.посібник/А.С. Вовканич. – Львів ЛДУФК, 2013.–184с.
4. Круцевич Т.Ю. Теорія і методика фізичного виховання Том 1, К.: Олімпійська література, 2012.–329с.
5. Мурза В.П. Спортивна медицина: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / В.П.Мурза, О.А.Архипов, М.Ф.Хорошуха; Відкритий міжнародний ун-т розвитку людини "Україна". – К.:Університет "Україна", 2007. – 249 с.
6. Мухін В.М. Фізична реабілітація. К.:Олімпійська література, 2005.–471с.
7. Порада А.М., Порада О.В. Медико-соціальна реабілітація і медичний контроль / А.М. Порада, О.В. Порада- К.: Медицина, 2011. – 295с.
8. Романчук О.П. Лікарсько-педагогічний контроль в оздоровчій фізичній культурі: навч.-метод.пос. / О.П.Романчук. – Одеса: видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2010. – 206 с.
9. Шаповалова В.А., Коршак В.М. та ін. Спортивна медицина та фізична реабілітація /В.А. Шаповалова, В.М. Коршак. – Київ.: Медицина, 2008. – 248с.
10. Вакуленко Л.О. Основи медичної і соціальної реабілітації в медсестринстві / За заг. Ред.. Л.О.Вакуленко.- Тернопіль: Укрмедкнига, 2018. – 443с.